

Toespraak door Margreet de Vries
Directeur Stichting Lezen & Schrijven
Presentatie onderzoek: 'Stil Vermogen'

Woensdag 6 september, 11.45 – 12.45

Perscentrum Nieuwspoord, Den Haag

Dames en heren,

Welkom op de derde dag van de Week van de Alfabetisering. Welkom ook bij de presentatie van het rapport 'Stil vermogen, een onderzoek naar de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid.'

Mijn naam is Margreet de Vries, ik ben directeur van Stichting Lezen & Schrijven.

Van harte welkom ook aan minister Wijn van Economische Zaken. Ter voorbereiding op vandaag kwam ik op de site van uw ministerie een interview tegen.

U liet zich erg optimistisch uit over onze Nederlandse economie: veerkrachtig en met voldoende aanpassingsvermogen in staat om de gevolgen van vergrijzing en globalisering op te vangen.

Ik moet zeggen dat ik wel houd van zo'n positieve kijk op de wereld én op Nederland.

Dit betekent dat u waarschijnlijk ook graag in oplossingen denkt en niet bij problemen stil blijft staan. Wat overigens niet hetzelfde is als aan problemen voorbij gaan.

Welkom aan Henriette Maassen van den Brink en Wim Groot, de twee onderzoekers.

Welkom ook aan u allen hier aanwezig.
Kamerleden, media, overige geïnteresseerden.

Zoals ik al zei dit is de derde dag van de Week van de Alfabetisering. Een week die in het teken staat van een groot offensief tegen laaggeletterdheid. Is dat nou nodig?

Oordeelt u zelf maar.

Even wat cijfers:

1,5 miljoen mensen in de leeftijd van 15 tot 74 hebben zoveel moeite met lezen en schrijven dat zij zich niet kunnen redden in alledaagse situaties of thuis of op het werk

20% van de burgklassers begrijpt hun lesboek niet

25% van de leerlingen verlaat groep 8 met een leesachterstand van twee jaar.

Minister Wijn, vorig jaar sprak uw voorganger bij de aftrap van de Week van de Alfabetisering op de conferentie Lezen, schrijven en groeien, mede georganiseerd door EZ, al over laaggeletterdheid als belemmering voor de ambities van het kabinet:

Een sterke kenniseconomie, minder werkloosheid, minder voortijdig schoolverlaters, gezonder en socialer.

Of dat zo is én wat dat betekent hebben wij laten onderzoeken door Henriette Maassen van den Brink en Wim Groot van de Universiteit van Amsterdam. Het resultaat: een gedegen onderzoek naar de maatschappelijke kosten van laaggeletterdheid.

Ik geef hen graag het woord voor een presentatie van de resultaten van dit onderzoek.

OVERHANDIGING

Dank u wel.

537 miljoen is er te verdienen, een verhoging van het BBP met 10 tot 22 procent.

Stil vermogen.

Net zei ik het al even. Wij moeten niet stilstaan bij problemen, maar snel over gaan tot het oplossen ervan.

Maar om iets op te lossen moet er een probleem zijn én moet je het probleem erkennen. Met deze resultaten kunnen wij daar toch niet meer omheen? Wij kunnen niet langer onze kop in het zand steken. Het is dus niet meer de vraag óf er een offensief nodig is, maar eerder hoe wij met elkaar de frontlinie gaan vormen.

Henriette Maassen van den Brink en Wim Groot noemen het ook in hun voorwoord. De sleutel is: investeren in onderwijs. Het is altijd erg gemakkelijk om te zeggen dat er meer geld naar onderwijs moet. Lastiger is het om aan te geven waar wij dit op in moeten zetten.

Een paar hoofdpunten:

1. Mentaliteit: Wij moeten meer en vaker het beste uit mensen willen halen.
2. Kwaliteit van leraren: Stel hoge eisen aan de eigen taalvaardigheid van aankomende docenten (nu nog zakt zo'n 80 procent van de eerstejaars studenten voor de entreetoets spelling).
3. Kennis van leraren:
  - a. verbeteren van kennis over het vroegtijdig herkennen van lees- en schrijfproblemen en van de manier waarop dit op te lossen is.

- b. verbeteren van kennis over het voorkomen van lees- en schrijfproblemen.
- 4. Positie van taal in het onderwijs óók in het VMBO en het MBO:
Gisteren lanceerde Prinses Laurentien het project taalkr8! Voor VMBO-scholen. Door dit project moet taal weer een centrale plek binnen het onderwijs krijgen. Geen onderschoven kindje. Het is misdadig om jongeren hun toekomst te onthouden door hen deze basis níet voldoende mee te geven.
- 5. Zorg voor goede voorzieningen voor volwassenenonderwijs.

Ik ben ervan overtuigd dat wij die miljoenen kunnen terugverdienen. Maar om te voorkomen dat er naar het onderwijs wordt gewezen als de grote boosdoener en als de sector 'die het weer kan oplossen':

Het onderwijs is slechts een schakel in de keten.

Een erg belangrijke schakel, dat wel.

Maar zonder besef van ouders dat zij vroeg moeten beginnen met voorlezen, zonder kennis van artsen over laaggeletterde patiënten, zonder écht commitment van de overheid en zonder intensieve betrokkenheid van het bedrijfsleven blijft het geld op de plank liggen.

Dus als wij zeggen 'het gaat om mensen', als wij willen dat dit land beter wordt, als wij écht een samenleving zijn met ambitie én als wij het vertrouwen in elkaar en in Nederland willen verbeteren, dan kunnen wij, politiek, overheid, onderwijs en samenleving, onze ogen níet langer sluiten voor laaggeletterdheid.

Minister Wijn, voor een minister van Economische Zaken en een oud-staatssecretaris van Financiën, moet het erg prettig zijn om te horen hoe wij de motor van de economie kunnen opstoken én waar wij geld beter kunnen besteden.

Met genoegen overhandig ik u daarom hierbij het onderzoeksrapport 'Stil Vermogen'.